

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА
1918 ЙИЛ
21 ИЮНДАН
ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 239 (20. 806)

1990 йил 19 октябрь, жума

Баҳоси 3 тийин.

ХИРМОНГА БАРАКА, ҚАЛБИ ҚАЙНОҚ, ВАЪДАСИГА ВАФОДОР, ТАНТИ ДЕҲҚОНЛАР!

• Пахта •

ЗАФАР КУЧГАНЛАР

ХОРАЗМ

● УРГАНЧ райони пахтакорлари мажбурият ҳисобига пахта топиришмоқдалар. Улар эл хирмонига режадаги 33 минг 900 тонна ўрнига 36 минг тоннадан зиёд хом ашё топиришди. Пахтанинг асосий қисми юқори навларга қабул қилинди.

● ЯНГИБОЗОР райони деҳқонлари эса ҳозиргача давлатга 31 минг тоннадан зиёд пахта топиришди. Йиллик режа 105 фоздан оширилди.

● ХОНКА райони заршунослари эса ўтган йили йиллик режани жумхуриятда биринчи бўлиб урдашган. Улар бу йил ҳам биринчилар қатори маррага етишди. Режадаги 36 минг 700 тонна ўрнига 38 минг тоннадан зиёд хом ашё тайёрланди.

● ЯНГИАРИҚ райониде эса 25 минг тоннадан зиёд пахта тайёрланди.

ФАРҒОНА

● ЕЗЕВОН райониде бу йил ҳар қачонгидан мўл ҳосил етиштирилди. Режадаги 25368 тонна ўрнига 27 минг тоннадан зиёд хом ашё тайёрланиб қабул пунктларига етказиб берилди. Шуниси қувончлики, ҳосилнинг асосий қисми юқори навларга қабул қилинди.

● ЛЕНИНГРАД райони пахтакорлари ҳам зафар манзилга етиб келишди. Улар қабул пунктларига 35 минг 500 тоннадан зиёд хом ашё етказиб беришди.

● ФРУНЗЕ райони миришкорлари эса мажбурият ҳисобига пахта топиришмоқдалар. Улар эл хирмонига режадаги 37 минг 650 тонна ўрнига 39 минг тоннадан зиёд хом ашё етказиб беришди.

СУРХОНДАРЕ

● ШҲҲҲҲ район деҳқонлари мажбурият ҳисобига пахта топиришмоқдалар. Улар режадаги 34,5 минг тонна ўрнига 37 минг тонна дурдона топиришди. Шуниси қувончлики, етиштирилган пахтанинг 21 минг тоннадан зиёда қисми юқори навларга қабул қилинди.

● ЖАРҚҲҲҲҲ район деҳқонлари ҳам зафар кучишди. Улар эл хирмонига 44 минг тоннадан зиёд хом ашё топириб, йиллик режани 105 фоздан ошириб қўйишди.

● ШЕРОБОД райони пахтакорлари бу йил ўзгача гайрат билан меҳнат қилишди. Улар эл хирмонига 37 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» топириб, йиллик режани 105 фозга урдашди. Шуниси қувончлики, бу ерда етиштирилган пахтанинг 45 минг тоннадан кўпроги машиналарда териб олинди.

БУХОРО

● СВЕРДЛОВ райони заршунослари маррага етишганига аниқ бўлди. Давлатга 51 минг тоннадан зиёд хом ашё топиришди. Йиллик режа қариб 106 фозга бажарилди.

● БУХОРО райони деҳқонлари мажбурият ҳисобига хом ашё топиришмоқдалар. Улар давлатга 33 минг тоннадан зиёд хом ашё етказиб беришди.

• Шоли •

КУНИГА 2-2,5 ФОИЗДАН

Қорақалпоғистон мухтор жумхурияти шиликорларининг 82 бўйи пешона тер тўкиб қилган меҳнатлари зое кетмади.

Натижада ҳамма хўжаликларда мажбуриятларни ошириб бажаришга етишган даражада мўл ҳосил етиштирилди. Шоли ўриб-ячиши, уни қабул пунктларига етказиб бериш каби ишлар яхши ташкил қилинди. Хўжаликлар, бўйлилар, бригадалараро мусобақа ҳар беш кунда якуланиб борилади. Мусобақа ғолиблари пул ва қимматбаҳо буюмлар билан таъдирланиши шили ўриш, ячиш ишларини тезлаштириш, топиришга маҳсулотнинг сифатини яхшилашда муҳим омил бўлди. Иш хўжалик ҳисоби усулида ташкил этилганлиги қўл келди.

Мухтор жумхурият шиликорлари давлатга режадаги 210 минг тонна ўрнига 218670 тоннадан кўпроқ ҳосил топиришди. Тахтакўпир районидеги «Тахтакўпир» давлат хўжалиги шиликорлари режадаги 8300 тонна ўрнига 11718 тонна, «8 Март» давлат хўжалиги шиликорлари 8100 тонна ўрнига 9184 тонна, Қўнғирот районидеги «Равшан» давлат хўжалиги шиликорлари 12500 тонна ўрнига 14194 тонна, «Хоразм» давлат хўжалиги шиликорлари 8500 тонна ўрнига 11 минг 52 тонна, Ленинобод районидеги «Партия XXII съезди» давлат хўжалиги шиликорлари 12500 тонна ўрнига 15420 тонна шоли топиришди. «Советская Каракалпакия», «Маданият» каби давлат хўжаликлари натта ютуқларга эришдилар.

Ҳар гектар майдондан ўриб-ячиб олинган ҳосил 45—55 центнерданга тўри келди. Ж. Қобулов, А. Ўлдошев, Ҳ. Алифоев, Т. Асқаров, Ж. Ўтабоев, Т. Бисенов, А. Ҳубанов, Р. Исмоилов бошлиқ бригадалар шулар жумласидан.

Шоли ўриш, ячишда мухтор жумхурият хўжаликлариде 200 га яқин ўроқ машинаси, 700 дан кўпроқ комбайн ишлади. Ҳ. Давлатов, Е. Юсупов, Б. Ўтегенов, Д. Бергенов, Ж. Исмоилов, Б. Султонов, Т. Давлатмуродов каби ўнлаб комбайнчиларнинг ҳар бири мавсумда 140—165 гектардан шоли ўриб бердилар. 450—500 тоннадан ошириб шоли янчилар.

Далада ҳосил ниятда кўп. Хўжаликларда шоли ўриш-ячиш ишлари қизғин давом этмоқда. Мухтор жумхурият шиликорлари яна давлатга намида 20 минг тоннадан кўпроқ шоли топириш устида фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Шиликорлар об-ҳавонинг ўзгаришига қарамадан шоли ўриш, ячиш ва тайёрланган ҳосилни қабул пунктларига етказиб беришда жонбозлик кўрсатмоқдалар. Шу долзарб қунарнинг ҳар бир дақиқасидан унумли фойдаланётган шиликорлар кунига йиллик планининг 2—2,5 фозиди миқдорда ҳосил топиришга эришмоқдалар.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• Мева ва узум •

ҲАШАРЧИЛАР ҒАЙРАТИ

Боши ҳам, охири ҳам кўринмайди. Автобусдан тушиб, тўри узумзорга юрдик. Ингит-қизлар қўллариде тўла яшик билан шошилиш ишқомлардан чиқибди. Яшикларда баян ширей, нимранг, октябрь, рислик, ҳусайни, сапирани навли узумлар. Ҳар бир боши бир килодан кам эмас. Бу ерда Тошкентдаги рус тили ва адабиёти педагогика олийгоҳининг биринчи курс талабалари ҳашар қилишмоқда экан.

Талабалар йўл-йўлакка штебни кўрсатиб қўйишди. Ешларнинг шунисига қойил қолсан, киши. Жамоа бўлиб ҳашарга отланишдими-бўлди, шу кунгек штеб тузиб олишди. Ҳашарга отланишдими-бўлди, шу кунгек штеб тузиб олишди. Ҳашарга отланишдими-бўлди, шу кунгек штеб тузиб олишди. Ҳашарга отланишдими-бўлди, шу кунгек штеб тузиб олишди.

— Келганимизга беш-олти кун бўлди, — деди у янги маълумотларни ён дафтарига қайд этиб бўлган. — Ҳозиргача 500 тонна узум териб беришдик. Масалан, Мухаббат Абдувалиева, Ойдин Толипова, Соҳиба Туроповалар кунига 700-800 килограммдан узум узишди. Совхоз ишқомларида селкам 3 минг тонна ҳосил тургани бизни ҳам ташвишга соляпти. Шунинг учун эртага яна 200 нафар талабани ҳашарга чакирдик.

— Талабалар ишдан хурсандимиз, — дейди «Огонёк» совхоз-заводи директори Зикрилла Раҳматуллаев. — Викдонан, ешларга хос меҳнат қилишди. Яқинда бир ойдан кўпроқ бизга қўмақлашган Тошкент алоқа техникуми ва ҳазир гайрат билан ишлаётган пойтахт темир йўл техникуми талабалари оғиримизни енгиллаштиришди. Алоқа техникумидан келган ингит-қизларнинг ҳар бири кунига 400-500 килограммдан мева, узум териб беришди. Улар ўртасида иш якуни бўйича бир минг сўмга қадар даромад олганлар бўлди. Ишда шундай суръат давом этадиган бўлса, йиллик режа ҳам 5-6 кундан кейин бажариларди. Давлатга мева топириш режаси эса олтига қадар кўпайди. Шу кунгача 5400 тонна ўрнига 6650 тонна мева терилди. Боғлардан яна 2500 тонна беҳи узилиш керак.

Яна шунинг ҳам таъкидлаш керакики, ҳар гектар боғдан олинган узум 20 тоннага тўри келиши тахмин қилинмоқда. Бу жумхурият бўйича энг юқори кўрсаткичдир. Мевадан эса ҳар гектардан 15,5 тоннадан ҳосил олиш мўлжалланмоқда. Совхоз-заводда яқинда қуриб, ишга туширилган совхозда ҳар томонлама фойда келтиради. У 1,5 миллион сўмлик маблаг ҳисобига қурилди. Ҳозиргача 500 тоннадан кўпроқ олме, узум қишга сақлаш учун қўйилди.

Хўжалик жамоасининг фикри-зиқри мева ва узумни ёғин-сочини қулларга қолдирмай териб олишга қаратилган. Айниқса, Саид Маҳмудов бошқарувдан 4-бўлим боғбонлари хўжалик юқининг кўп қисмини гаданларига олишган. Йиллик режалари — 4040 тонна. Шу кунгача 3530 тонна ҳосил йиғиштириб олинди.

Боғлар, ҳонадонларни айланамиз, боғбонлар, талабалар, педагоглар билан гурунлашамиз. Гарчанд ҳаво авзоий бузилган бўлса-да, одамларда бунинг ақсини кўраимиз. Чунки яна бир суръат отига қамчи босилса, марра эгланарди.

А. МАННОПОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.
Ғалаба райони.

• Сабзавот •

ҚИШДА ҚИЗАРИБ ҚОЛМАЙСИЗМИ?

Ақмал Икромов номли давлат хўжалиги сабзавоткор ва боғбонлари Қуваасой даштларида, тошлоқ, камсу ерларда мева, сабзавот, полиз маҳсулотлари етиштирилди.

Табиий шароннинг мураккаблиги эканлардан юқори ҳосил олишга ҳалал беради. Кейинги йилларда хўжалик меҳнат аҳлининг моддий ва маънавий ҳаётини яхшилаш учун қўрилган тадбирлар, боғлар ва экинзорлар парваришини илгор арготехника усуллариде олиб бориш ўз самарасини берди.

— Хўжалигимиз давлатга 1935 тонна мева сотиши керак эди, амалда эса 2130 тонна топиришди, — дейди гурур билан хўжалик бош агрономи Ҳ. Абдурахмонов. — Дон, сабзавот, полиз маҳсулотлари етказиб бериш топиришларини ҳам режадагидан анча ошириб бажардик. Шу кунларда узум сотиш планини ҳам адо этиш арафасида турибмиз.

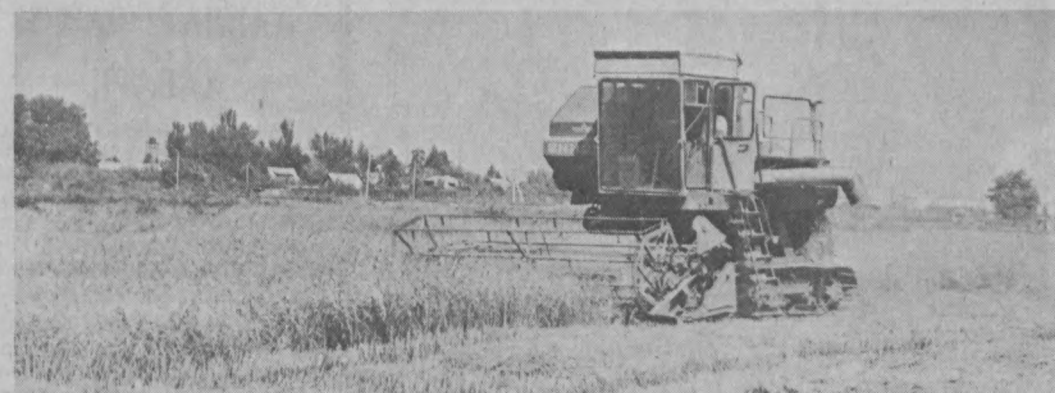
Хўжаликда тажрибали, боғ-роғларни қўнғилдагидек парвариш қилиб, йиғим-теримни ҳам намунали ўтказётган деҳқон ва боғбонлар кўп. Қаримжон Тешабоев бошлиқ бригада аъзолари давлатга режадаги 100 тонна ўрнига 250 тонна ширин-шакар мева етказиб бердилар. Мева узми ва тайёрлашда Азимжон Холимураев, Т. Ҳасимжонов, Санобар Ҳамзаева, Омонбон Эргашева каби азаматлар кўпчиликлари ибрат бўлишди.

— Ҳозирги кунда 781 гектар кечки сабзавотни зудлик билан йиғиштириб олиш вазифаси турибди, — дейди Фаргона вилояти ижроия комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг мудри Э. Тоҳиров. — Бунинг учун эса пахта теримидан бўшаган ишчи қучлари, техника воситаларини мева-сабзавотчилик хўжаликларига сафарбар қилишимиз. Натижаларимиз ёмон эмас. Мева-сабзавот тайёрлаш бўйича ўтган йилнинг шу даврига нисбатан анча юқори кўрсаткичга эгаимиз. Ҳозиргача 25 минг тоннадан ортиқ картошка, 30 минг тоннага яқин сабзавот, 3 минг тонна полиз маҳсулоти, 2,5 минг тонна мева омборларга жойланди. Лекин ҳали пайкалларимиз ва боғларда ҳосил бор.

Бироқ қўнғилмаган қуваасой турган шу кунларда бўшаётганлик, боғбонлар билан ҳосил йиғиштиришни чўзиб юборётган хўжаликлар ҳам бор. Фаргона шаҳрининг «Ёш Ленин» давлат хўжалиги вилоят марказининг шундоқ биқинида жойлашган. У 220 минг кишилик шаҳарни мева-сабзавот билан таъминлашда муҳим ўрин тутди. Бироқ бу хўжалик ҳозиргача 7 минг тоннадан ортиқ сабзавотни йиғиштириб олгани йўқ.

Фаргона шаҳридаги Ленин, Усмон Юсупов номли давлат хўжаликлариде ҳам шундай ачинарли маънарига дуч келасиз. Шу хўжаликларда тайёрлов ишлари олиб борадиган «Ферганалловошчи» давлат кооператив ишлаб чиқариш идораси мавсумга яхши тайёргарлик кўрмагани шу кунларда сезилиб қолди. Бу идоранинг шу кунгача пландаги 130 минг тонна ўрнига 101 минг тонна сабзавот, 31 минг тонна ўрнига 24 минг тонна мева, 28 минг ўрнига 17 минг тонна узум тайёрлаганлиги ҳам уларнинг иши қай савида эканлигидан далолат беради.

А. ИВДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СУРАТЛАРДА
КУЗ
НАФАСИ

Охунбобоев районидеги «Ўзбекистон» колхозининг Қодирли Тўхтасинов бошлиқ звеноси бу йил ҳам маррага биринчи бўлиб етиб келди. Звено ҳар гектар майдондан режадаги 29 центнер ўрнига 35 центнердан пахта ҳосили олди. Звенонинг режаси ҳосилдорлики 40 центнерга етказиш.

Ундаги суратда эса Беруний районидеги «Октябрь 30 йиллик» колхоз ижарачи боғбон Шохсанам Камолова. Бу йил режадаги 67 тонна ўрнига 70 тонна мева ва узум сотди.

Тошкент вилоятининг Ғалаба районидеги Калинин номли совхозда шоли ўрими қизғин паллага кирди.

А. КАРИМОВ, Р. УТАМУРДОВ ва Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

ИЖАРАЧИЛАР
БУЮРТМАЧИЛАРНИ
ҚИДИРМОҚДА

17 октябрь кунини Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида мамлакатимиздаги кўнғина жумхуриятларнинг вакиллари учрашди. Улар бу ерда илмий-техникавий ютуқлар ва ғоялар ярмаркасида қатнашиш учун келганлар. Ярмарканинг ўзига хос хусусияти шундан иборатки, унда сабзавот ва мева маҳсулотларини ташиш, қайта ишлаш ҳамда сақлашнинг замонавий усуллари намойиш этилмоқда.

19 октябрь кунини тугайдиган ярмарканинг биринчи кунидеқ унинг қатнашчилари шартномалар тузишга, маҳсулот етказиб бериш шартларини аниқлашга киришди.

(ЎЗТАГ).

ПАҲЛАВОНИМ, БАЛЛИ!

Гап билганга минг танга, иш билганга бир танга... Йўқ, бундай бўлмади! Шовқин-суронсиз, бақир-қақир-қисқисиз азамат пахтакор халқимиз ўз ишини билиб қилмоқда, тўғриси, ишнинг дундираётганлиги амалда кўрилмоқда. Биз пахта экмаслигимиз мумкин эмас, чунки у ер устидаги илмий-техникавий билимнинг қадок қўлларимиз бу ишда маҳорат чўққисига етган. Гап бу маҳоратда ҳам эмас. Биз деҳқонлар шу маъво тўғайли камол топиб, яшаб, юртга нафимиз тегиб қад кўтарганимиз десак сохта гап бўлмайди. Нуқсонларимизни гаплашиб олди, керак бўлса яна гаплашамиз. Аммо, пахта учун курашда гоятда кўп машаққатларга дучор бўлганимиз, қурбонлар берганимиз ҳеч кимга сир эмас.

Ошкоралик, қайта қуриш инқилобий жараёнда дилдангани айтиб, тўғри иш қилиди. Энди ишлаш керак, чинакам меҳнат даври бошланди! Уроқда йўқ, машоққат йўқ, хирмонда ҳозир бўладиганларини, сен, деҳқон бобо, бугун эҳ, мен уни ейман, дейдиган сичқонбойларни даламиздан қувмоқдамиз. Бу керак!

Бу йилги матонатли меҳнатни, инсон заковатини кўриб, қамна қўлга қалам олмай, пахтакор азизларим шанига бир-икки сўз айт-

май иложим йўқ. Меҳнатнинг ўғилболасини пахтакор қилмоқда. Тан олмиш керак. Пахта иши ҳеч қачон осон бўлмаганидек, ватандошларим — пахтакор инсон иродаси хусусида бу кун гап айтмоқ лозим бўлиб қолди. Пахтакор фақат биргина табият инжиқчилигини эмас, сув танқислигини эмас, елмаси офтоб кўрмаган — бўйруқбозларни ҳам эмас, ундан ҳам оғирроқ дардларни етгив, ўз ишнинг вазминлиги билан қийинлашмоқ қилмоқда.

Бутифос отлик заҳарли илоннинг бошини мажлаб, «сени биз боқамиз, сен қарамсан, текинхўрсан» деган бўҳтонларни, «порахўрсан», «қўшиб ёзиб, фирибгарлик қилисан» де-

ган иғволарни енгинг. Ёнгишнинг, порлоқ қушлар келишини биларим. Сен меҳнат билан тангаллий қўтарилган, пок пахтакор инсон шанига бу гаплар айтилганида неча бор ўлиб, неча бор тирилганман.

Археологик қазилмаларда Ўзбекистоннинг бир тегалигидан хумча ичидан чичик топилади. Икки ярим минг йил илгари ҳам сенинг ота-боболаринг пахта экгани маълум. Пахтакорлик бизга ота касб. Бизлар пахта экмаслигимиз мумкин эмас. Эканмиз! Пахта экиб, юртни бой етказиш, у энг фахрли касб! Лекин гап пахтакор ҳаммадан яхши яшати, ўз эруқ ху-

қуқини қўлга олган азамат инсонларнинг бола-чақалари, ҳамма бола-чақаларимиз соғлом, тўқ, билимдон, бахтли яшати керак. Биз пахта бериш билан бирга, маданий, гўзал ҳаёт учун курашамиз, кўзи очилган, ўзганини таниган ўзбек халқи бундан буён ҳам курашади.

Курашмаган инсон қўлмак сув, у қуриб кетишга маҳкум. Ота тилимизда Давлат мақоми берилди, бу улук иш! Бунинг пахтакорликка ҳам жуда алоқаси бор. Чунки бизнинг пахтакор ўлкада экан пахтаимиз ўзбек тилида гаплашарди. Ҳар бир туп гўза билан ўзбек тилида гап-

лашамиз. Пахта тилимизни яхши тушунади. Шу сабабли ҳам бу йилдан бошлаб омадимиз келиб, ишларимиз ривож топтоқда. Ғўзамиз билан гаплашолмас эканмиз, у вилтга ем бўлиб қовжирарди.

Кетма-кет вилотлар ишнинг дундири, маррага етмоқда. Дўстлар шод бўлиб, дўшмандлар куймоқда. Биз мана шунинг кутган эдик, жумхуриятимизни оғир аҳволдан олиб чиқиб кетишга қудратимиз етди ва бунинг яхши билими. Ойнинг ўн беши қоронғу бўлса, ўн беши ёруғ. Ёмон кунлар доимий эмас. Яхши кунлар доимий ва абадийдир.

Мамлакатда иқтисодий етишмовчиликлар даврида яшаб, меҳнат қилмоқдамиз. Бунинг ҳамма-миз билиб турибмиз. Баландпарвоз, пўрсилдоқ гаплар айтадиган вақт эмас. Лекин қамна яхши кунлар, фаровон ҳаёт келишига ишончу умид билан қарайман, меҳнат қилган одам, ўз касбига, ўз эътиқоду динига ишонган одам ҳеч қачон хор бўлмайди, номардларга қараму муте ҳам бўлмайди.

Омаду бахт тилайман, сента қадрдоним, азалий паҳлавоним, ҳамма қийинчиликларини енгиб, жумхуриятимиз юзини ёруғ қилиб келган пахтакорим!

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг Жамоат бирлашмалари тўғрисида

Бирлашиш ҳуқуқи инсон ва фуқаронинг инсон ҳуқуқлари умумий баённомасида эълон қилинган ҳамда ССЖИ Конституциясида, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг Конституцияларида мустақамлаб қўйилган дахлсиз ҳуқуқидир. Фуқароларнинг ижодий ташаббусини,

ижтимоий ва сиёсий фаоллигини ривожлантиришдан, уларнинг давлатни ва жамиятни идора қилишда қатнашувидан манфаатдор бўлган Совет давлати ССЖИ фуқароларининг жамоат бирлашмалари тузиш эркинлигига қафолат беради.

ССЖИда умумиттифок, жумҳурият (иттифокдош ва мухтор жумҳурият), жумҳуриятларро ва маҳаллий жамоат бирлашмалари, шунингдек халқро бирлашмалар тузилади ва иш олиб боради.

Уставда белгиланган вазифаларга мувофиқ фаолиятни барча иттифокдош жумҳуриятлар ёки уларнинг кўп қисми ҳудудда амалга ошириладиган ва ана шу жумҳуриятларда ўз таъкилотлари бўлган бирлашмалар умумиттифок жамоат бирлашмалари қаторига кирилади. Бунда умумиттифок

сиёсий партиялари ёки касба уюшмаларининг камид ССЖИнинг беш минг фуқаросидан иборат ўз аъзолари бўлиши керак.

7-модда. Жамоат бирлашмаларининг иттифоклари

Жамоат бирлашмалари ихтиёрийлик асосида жамоат бирлашмаларининг иттифокларига бирлашишга ҳақлидирлар.

Жамоат бирлашмалари иттифокларини тузиш ва уларнинг фаолиятини тартиб, бу фаолиятни тўхтатиш тартиби ушбу қонунга мувофиқ белгиланади.

олишини рад этиш ҳақида ССЖИ Олий судига шикоят қилиш мумкин.

13-модда. Жамоат бирлашмаларининг рамазлари

Жамоат бирлашмалари рамаз сифатида ўз тимсолига, байроғига ва байроқчасига эга бўлиши мумкин.

Жамоат бирлашмаларининг тимсоллари уставка идоралари томонидан тасдиқланади. Жамоат бирлашмаларининг тимсоллари ушбу қонуннинг 3-моддаси иккинчи қисмида қўрсатилган мақсадлари тарғиб қилишга хизмат қилмаслиги керак.

Байроқлар ва байроқчалар белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтказилиши лозим.

14-модда. Жамоат бирлашмалари фаолиятининг тўхтатилиши

Жамоат бирлашмаларининг фаолияти, уларни қай-

та ташкил этиш (қўшилиш, бирлашиш, ажралиш) ёки тутатиш йўли билан тўхтатилиши мумкин.

Жамоат бирлашмалари уларнинг съездлари (конференциялари) ёки умумий йиғилишлари қарори билан қайтадан ташкил этилади. Жамоат бирлашмаларини қайта ташкил этгандан сўнг янгидан тузилган жамоат бирлашмасининг устави ушбу қонуннинг 11-моддасида кўзда тутилган тартибда рўйхатга олинади.

Жамоат бирлашмаси съезд (конференция) ёки умумий йиғилиш қарорига мувофиқ, ёхуд ушбу қонуннинг 22-моддасида кўзда тутилган тартибда асосан тугатилади. Съезд (конференция) ёки умумий йиғилиш қарорига мувофиқ тугатилган жамоат бирлашмасининг мол-мулк унинг уставида кўзда тутилган мақсад йўлида сарфланади.

оммавий жамоат ҳаракатлари чет давлатлар, ташкилотлар ва фуқаролардан молиявий ва ўзга моддий ёрдам олиш ҳуқуқига эга эмаслар.

Сиёсий партиялар ўз бюджетларини оммавий эътибори учун ҳар йили эълон қиладилар.

Жамоат бирлашмаларининг мулк қонун билан муҳофиза қилинади.

Иттифокларнинг ва уларга кирувчи бирлашмаларнинг ана шу иттифок ва унга қўшилган бирлашмаларга қарашли мол-мулкка эгаллик

қилиш, ундан фойдаланиш, тасарруф этишга доир ваколатлари жамоат бирлашмалари иттифокларининг уставларида белгиланган бўлиши лозим.

19-модда. Жамоат бирлашмаларининг оммавий ахборот воситалари ва ношарик фаолияти

Жамоат бирлашмалари оммавий ахборот воситаларини таъсис этишга ва ССЖИ Иттифок, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятларнинг матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари тўғрисидаги қонунларга мувофиқ равишда ношарик фаолияти билан шугулланишга ҳақлидирлар.

4-боб. Жамоат бирлашмалари

фаолиятини назорат қилиш

ҚОНУНИ БУЗГАНЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИК

20-модда. Жамоат бирлашмалари фаолиятини назорат қилиш ва кузатиб бориш.

Молия органлари жамоат бирлашмалари даромадларининг манбаларини, улар олган маблағ миқдорини ва солиқлар тўғрисидаги қонунларга мувофиқ солиқ тўла-нишини назорат қилиб борадилар.

Жамоат бирлашмаларининг қонунлари бажаришини кузатиб бориш прокуратура органлари томонидан амалга оширилади.

Жамоат бирлашмаси устави рўйхатга олган давлат идораси жамоат бирлашмаси фаолиятининг мақсадларига тааллуқли устав қондаларига риоя этилишини назорат қилади. Рўйхатга олувчи орган жамоат бирлашмасининг раҳбар органи билан факат уставидаги вазифаларни бажариш мақсадлари ҳақида қарорларни тақдим этишни талаб қилишга, жамоат бирлашмалари ўтказадиган тадбирларда қатнашиш учун ўз вакилларини юборишга, жамоат бирлашмаси уставидаги риоя қилиш билан боғлиқ масалалар юзасидан жамоат бирлашмаси аъзоларидан ва бошқа фуқаролардан тушунтириш олишга ҳақлидир.

Жамоат бирлашмаси, шу жумладан ўз устави рўйхатдан ўтказмаган жамоат бирлашмаси аъзоларидан тушунтириш олишга ҳақлидир.

21-модда. Жамоат бирлашмалари асослари.

Жамоат бирлашмалари тўғрисидаги Қонуни бузган ССЖИ Иттифок, иттифокдош ва мухтор жумҳуриятлар қонунларида мувофиқ жиноий, маъмурий, моддий ёки ўзга жавобгарликка сабаб бўлади.

Жамоат бирлашмалари тўғрисидаги Қонуни бузганлик учун ишда айбдор бўлган давлат ва жамоат органларидаги мансабдор шахслар, шунингдек, фуқаролар жавобгар бўладилар.

Жамоат бирлашмаси, шу жумладан ўз устави рўйхатдан ўтказмаган жамоат бирлашмаси жамоат бирлашмалари тўғрисидаги қонун бузилган тақдирда қонунга мувофиқ жавобгар бўлади.

Жамоат бирлашмаси унинг

уставда белгиланган мақсадлар ва вазифалар доирасидан четга чиқадиган ёки қонунни бузгандан хатти-ҳаракатларини содир этган тақдирда ана шу жамоат бирлашмасининг раҳбар органи жамоат бирлашмаси устави рўйхатга олган ёки қонун қурор томонидан ёзма равишда огоҳлантирилиши мумкин.

22-модда. Жамоат бирлашмаси устави ёки қонун талабларини бузган тақдирда ушбу тугатиш.

Жамоат бирлашмаси ушбу қонуннинг 21-моддаси тартиби қисмида кўзда тутилган хатти-ҳаракатларини содир этган тақдирда жамоат бирлашмаси суд қарорига биноан тугатилиши мумкин.

Жамоат бирлашмаси ушбу қонуннинг 21-моддаси тартиби қисмида кўзда тутилган хатти-ҳаракатларини бир йил давомида такроран содир этганлиги учун уни тугатиши мумкин.

Суд қарори билан тугатилган жамоат бирлашмасининг мол-мулк қайтариб берилмаслиги шарти билан давлат мулкига айлантирилиши мумкин.

Умумиттифок ва жумҳуриятларро жамоат бирлашмаси ССЖИ Бош прокуратурининг, ССЖИ Адлия вазирлигининг, жумҳуриятларро жамоат бирлашмаси устави рўйхатга олган бошқа идоранинг тақдими биноан, шунингдек, ССЖИ Қонуни билан ваколат берилган бошқа идоралар ва мансабдор шахсларнинг тақдими биноан ССЖИ Олий суди чикарган қарорга мувофиқ тугатилади. ССЖИ Олий судининг жамоат бирлашмасини тугатиш тўғрисидаги қарори устидан шикоят қилинмайди.

Бошқа жамоат бирлашмаларини суд Иттифок ва мухтор жумҳуриятлар қонунларида кўзда тутилган тартибда тугатади.

5-боб. Жамоат бирлашмаларининг

халқро алоқалари

ХАЛҚРО ЖАМОАТ БИРЛАШМАЛАРИ.

ХАЛҚРО ШАРТНОМАЛАР

23-модда. Жамоат бирлашмаларининг халқро алоқалари.

Жамоат бирлашмалари ўз уставидаги мувофиқ халқро жамоат (ноҳукумат) бирлашмаларига қўшилиши, бевосита халқро алоқалар ўрнатишлари, тегишли битимлар тузишлари мумкин.

24-модда. Халқро жамоат бирлашмалари

Агар ССЖИда тузилган жамоат бирлашмасининг фаолияти уставка мувофиқ ССЖИ ҳудудда ва битта ёки ундан кўпроқ ҳориний давлат ҳудудига амал қилса, у халқро жамоат бирлашмаси, деб эътифот этилади. Халқро жамоат бирлашмасининг устави ушбу қонуннинг 10 ва 11-моддаларига мувофиқ рўйхатга олинади.

Вашарти чет элда тузилган халқро жамоат бирлашмаси таркибига совет жамоат бирлашмаси жамоат аъзо сифатида кирса, совет жамоат бирлашмасининг устави ҳам рўйхатга олиниши керак.

Ўз фаолиятини ҳориний давлат ҳудудига ҳам амалга оширадиган жамоат бирлашмаси ўз устави қайта рўйхатдан ўтказиш учун зарур

бўлган ўзгартишлар ва қўшимчалар билан биргаликда ССЖИ Адлия вазирлигига ёки иттифокдош жумҳуриятнинг тегишли органига тақдим этилади.

Тинчликни мустақамлаш, халқро ҳамкорлигини ривожлантириш, инсонпарварлик фаолиятининг ўзга турларини мақсад қилиб қўйган жамоат бирлашмалари қонунда белгиланган имтиёزلардан фойдаланишлари мумкин.

Ушбу қонуннинг қондалари ҳориний давлатлар жамоат бирлашмаларининг ССЖИ ҳудудига тузилган бўлишлари (филиаллари) ва бошқа таркибий бўлиналари) фаолиятига нисбатан қўлланилади.

25-модда. Халқро шартномалар

Агар ССЖИ халқро шартномасида ушбу қонундагидан ўзга қондалар белгиланган бўлса, халқро шартномадаги қондалар қўлланилади.

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифокнинг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.

1990 йил 9 октябрь.

Футбол:

Орзқиб қутилган давлар яқинлашмоқда. Олий лигага берилган йўллама эгалари аниқланмоқда. Владимир Каз спартакчиларни мунддатдан илгари олий лигага чиқишгани билан муваффақият этиш мумкин. Қолган икки йўллама кимга насиб этаркин? «Металлурги» ва «Пактхор» футболчилари ана шу йўлламага нақд қилиб қўйилган дейиш мумкин. Босис, бу команда-ларнинг мавқеи қолган дав-ларларга қараганда мустақ-

кам. Шунга қарамай, марра чизигига етгунча яна кутим-лар ўзгартириб бўлиши эҳти-молдан ҳоли эмас. Умуман назарий жиҳатдан «Металлурги» билан «Пактхор» футболчи-ларининг орзулари ушлаган, десак бўлаверарди.

Зеро, спартакчилар чемпи-оннинг олтин медаллари билан олий лигага чиқишган бўлса, кумуш ва бронза ме-далларини қайси команда-лар олиши ҳақида аниқ фикр ай-тиши қийин. Агар пактхорчи-

лар ўз мейдонларида Горький темирйўлчилари, «Факел» ва «Кайрат» футболчилари билан учрашувлари кўтаринки руҳ-да ўтказишса, кумуш медал билан олий лигага йўллама олишлари турган гап. Босис, «Металлурги» футболчилари қолган учрашувларини сафарда — «Кузбасс», пойтахт темирйўл-чилари ва «Нистру» футболчи-лари билан ўтказадилар. Де-мак, пактхорчиларнинг мух-лисларни янада мамнун этиш-ларига имконият етарли.

Факхри ўринларга даввогар-лик қилаётган командалар ҳам бўш келишмапти. Ставрополь динамочилари, «Шинники» Москва темирйўлчилари шид-дат кўрсатиб, очколарини бойитиб, факхри ўринлардан бирда бўлишга зўр бермоқ-далар. «Локомотив» масвум охиригача яна тўртта учрашу-в ўтказиб, ўзини ўнглаб олиши мумкин. «Шинники» футболчи-лари эса «Нефтичи» ҳамда «Зенит» командаларини қабул қилиб, кейин «Геолог» меҳмо-

ни бўлади. Ставрополь дина-мочилари нисбатан қийин-роқ, Чунки, улар учрашувлари-ни «Котайк» ва «Спартак» мейдонларида ўтказиб, сўнг «Ростсельмаш» футболчи-ларини қабул қилишди. Ҳарқа-лай масвум охиригача ҳар бир командининг имкониятини бой бермасликка интилиши табиий.

38-тур ўйинларида ко-мандалар ўринда деярли ўзга-риш бўлмагани ҳам шундан. Бунинг устига ўнча учрашу-в 7 таси бир хил — 2:1 ҳи-собида тугади. Пактхорчилар «Ростсельмаш» майдонида ма-ҳорат кўрсатиб, 2:1 ҳисобида ғалаба қозонди. Тўпларни

пактхорчилардан И. Шаврин ва Р. Галиев дарвозага йўлла-дилар. Ҳозир пактхорчилар тўп киритиш бўйича биринчи бўлиб туршиганини алоҳида таъкидлаш керак. Пешқад-дам спартакчилар эса «Кубань» футболчиларини қабул қилиб (2:1), очколарини 51 тага е-казишди. «Металлурги» фут-болчилари «Геолог» дарвоза-сига иккита жавобсиз тўп ки-ритишди. Хуллас олий лига-га йўллама олувчиларни на-батдаги учрашувлардан кейин қутлашга тўғри келади.

Қолган учрашувларда қу-йдаги ҳисоблар қайд қилин-

ди. «Зенит» — «Тирас» — 0:0, «Нефтичи» — «Таврия» — 2:1, «Нистру» — «Шинники» — 1:2, «Локомотив» (Н) — Кузбасс — 2:0, «Факел» — «Локомотив» (М) — 1:2, «Динамо» (Ср) — «Кайрат» — 2:1, «Котайк» — «Динамо» (Сх) — 2:1.

Ҳ. НОСИРОВ.

УЙНЛАР ЖАДАВЛИНИНГ

КЎРИНИШИ

Ю Д М Т О

Спартак	21	9	5	66-28	51
Метал-лург	18	13	4	54-26	49
Пактхор	20	8	7	69-42	48
Динамо Ст.	18	6	11	48-35	42
«Зенит»	17	8	10	48-37	42
Локомо-тив	16	9	9	41-30	41
Нефтичи	13	11	11	44-39	37
Факел	13	10	12	50-43	36
Факел	12	9	14	39-42	33
Динамо Сх.	12	8	13	27-34	32
Таврия	8	16	11	31-36	32
Ростсель-маш	11	9	15	36-47	31
Котайк	11	9	15	39-47	31
Геолог	11	9	15	32-44	31
Локомо-тив	10	11	14	36-47	31
Тирас	8	15	12	26-41	31
Зенит	8	14	13	34-36	30
Кайрат	9	10	16	33-47	28
Кубань	10	6	19	30-50	26
Кузбасс	4	6	24	21-53	14

ОРЗУЛАР УШАМОҚДА

Орзқиб қутилган давлар яқинлашмоқда. Олий лигага берилган йўллама эгалари аниқланмоқда. Владимир Каз спартакчиларни мунддатдан илгари олий лигага чиқишгани билан муваффақият этиш мумкин. Қолган икки йўллама кимга насиб этаркин? «Металлурги» ва «Пактхор» футболчилари ана шу йўлламага нақд қилиб қўйилган дейиш мумкин. Босис, бу команда-ларнинг мавқеи қолган дав-ларларга қараганда мустақ-

кам. Шунга қарамай, марра чизигига етгунча яна кутим-лар ўзгартириб бўлиши эҳти-молдан ҳоли эмас. Умуман назарий жиҳатдан «Металлурги» билан «Пактхор» футболчи-ларининг орзулари ушлаган, десак бўлаверарди.

Зеро, спартакчилар чемпи-оннинг олтин медаллари билан олий лигага чиқишган бўлса, кумуш ва бронза ме-далларини қайси команда-лар олиши ҳақида аниқ фикр ай-тиши қийин. Агар пактхорчи-

лар ўз мейдонларида Горький темирйўлчилари, «Факел» ва «Кайрат» футболчилари билан учрашувлари кўтаринки руҳ-да ўтказишса, кумуш медал билан олий лигага йўллама олишлари турган гап. Босис, «Металлурги» футболчилари қолган учрашувларини сафарда — «Кузбасс», пойтахт темирйўл-чилари ва «Нистру» футболчи-лари билан ўтказадилар. Де-мак, пактхорчиларнинг мух-лисларни янада мамнун этиш-ларига имконият етарли.

Факхри ўринларга даввогар-лик қилаётган командалар ҳам бўш келишмапти. Ставрополь динамочилари, «Шинники» Москва темирйўлчилари шид-дат кўрсатиб, очколарини бойитиб, факхри ўринлардан бирда бўлишга зўр бермоқ-далар. «Локомотив» масвум охиригача яна тўртта учрашу-в ўтказиб, ўзини ўнглаб олиши мумкин. «Шинники» футболчи-лари эса «Нефтичи» ҳамда «Зенит» командаларини қабул қилиб, кейин «Геолог» меҳмо-

ни бўлади. Ставрополь дина-мочилари нисбатан қийин-роқ, Чунки, улар учрашувлари-ни «Котайк» ва «Спартак» мейдонларида ўтказиб, сўнг «Ростсельмаш» футболчи-ларини қабул қилишди. Ҳарқа-лай масвум охиригача ҳар бир командининг имкониятини бой бермасликка интилиши табиий.

38-тур ўйинларида ко-мандалар ўринда деярли ўзга-риш бўлмагани ҳам шундан. Бунинг устига ўнча учрашу-в 7 таси бир хил — 2:1 ҳи-собида тугади. Пактхорчилар «Ростсельмаш» майдонида ма-ҳорат кўрсатиб, 2:1 ҳисобида ғалаба қозонди. Тўпларни

пактхорчилардан И. Шаврин ва Р. Галиев дарвозага йўлла-дилар. Ҳозир пактхорчилар тўп киритиш бўйича биринчи бўлиб туршиганини алоҳида таъкидлаш керак. Пешқад-дам спартакчилар эса «Кубань» футболчиларини қабул қилиб (2:1), очколарини 51 тага е-казишди. «Металлурги» фут-болчилари «Геолог» дарвоза-сига иккита жавобсиз тўп ки-ритишди. Хуллас олий лига-га йўллама олувчиларни на-батдаги учрашувлардан кейин қутлашга тўғри келади.

Қолган учрашувларда қу-йдаги ҳисоблар қайд қилин-

Спартак	21	9	5	66-28	51
Метал-лург	18	13	4	54-26	49
Пактхор	20	8	7	69-42	48
Динамо Ст.	18	6	11	48-35	42
«Зенит»	17	8	10	48-37	42
Локомо-тив	16	9	9	41-30	41
Нефтичи	13	11	11	44-39	37
Факел	13	10	12	50-43	36
Факел	12	9	14	39-42	33
Динамо Сх.	12	8	13	27-34	32
Таврия	8	16	11	31-36	32
Ростсель-маш	11	9	15	36-47	31
Котайк	11	9	15	39-47	31
Геолог	11	9	15	32-44	31
Локомо-тив	10	11	14	36-47	31
Тирас	8	15	12	26-41	31
Зенит	8	14	13	34-36	30
Кайрат	9	10	16	33-47	28
Кубань	10	6	19	30-50	26
Кузбасс	4	6	24	21-53	14

Янгиликдан
хабарингиз
борми?

НАМАНГАН
ТЕЛЕМАРКАЗИ

Кеча Наманган вилоятида кўча телемаркази иш бошлади. Ҳозирча ҳафтада бир соатдан эфирга чиқадиغان бу кўрсатув орқали телемошабинлар вилоят ҳаётини акс эттирувчи янгиликлар, воқеалар ва турли соҳадаги ишлар билан танишади. Дастлабки кўрсатув эрталаб соат 8 дан 9 гача Тошкентнинг иккинчи программасидан олиб кўрсатилади.

Вилоят партия комитети биринчи қотиби, вилоят Совети раиси Б. Ҳакимов, ўзларининг меҳнатлари билан халқ ўртасида эътибор топиш турли соҳа вакиллари вилоят телевиденисига оқ йўл тилади. Шунингдек, улар телевидение ҳаётини бежаб кўрсатмасдан янгилик, воқеа, ҳодисаларга ҳолис ва ҳалол ёндашиш лозимлигини таъкидлади.

Дастлабки кўрсатувдан сўнг биз вилоят телевидение ва радио эшитириш комитети раиси Дилдора Аҳмедовадан режалар ҳақида гапириб беришни илтимос қилдик.

— Бир неча йиллик орзу никот рўбига чиқди. Ҳозирча турта камерали кўча телемаркази билан кўрсатувлар олиб борилади. Режаларимизга қарай, вилоятнинг ахлига маънавий озақ бериш, уларнинг ҳозирги шароитини тўғри аниқлаб олишга кўмаклашиш ва ечимини қўйишга муваммоларни ҳал қилишда ози-қўлим ҳиссасдор бўлишдан иборат.

— Тўрт қаватли телестудия 1992 йилда тўла фойдаланишга топширилади. Ҳозир лойиҳа қиммати 10 миллион сўмлик телемарказ қурилиши қизғин давом этмоқда. Бу ҳайрли ишни шайхримиздаги 10-қурилиш трести коллективи ўз зиммасига олган.

Келажикда тележурналистлар, режиссёрлар, тасвирчи, муҳаррирлар каби маҳалла мутахассислар тайёрлаш имконияти лозим. Шу йилдан бошлаб ана шу касбдаги кишиларни тайёрлаш учун мамлакатимиз марказий шаҳарларидаги махсус курсларда ўқишга кадрлар юборилмади. Хуллас, вилоят телемаркази олдида кўйилган вазифани шараф билан ундайимиз.

А. МАДАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» муҳбири.

Юрак инфаркти каби мия инфаркти ҳам ўта тез ва таъдирли касаллик бўлиб, кўп учрайди. Мия инфаркти билан оғриганлар кўп-оқибатлари фалажланиб, тилдан қолиб, ақл-идроқини йўқотиб ўзоқ вақт, балки бир уш ноғирон бўлиб қоладилар. Жаҳон табobati бу касаллиқнинг енгиш борасида ҳали яқин эгган биринчи-бир ютуққа эришмаган. Лекин неврологларнинг илмий изланишлари кўнгини давом этмоқда. 1-Тошкент табобат олийгоҳининг неврология клиникасида профессор Н. М. Мамаидов раҳбарлигидаги олимларнинг мия инфаркти олдини олиш борасидаги илмий ишлари анча самарали натижалар кўрсатди. Буларнинг бир қисми тармоқ фанида янгилик сифатида баҳоламоқда. Махсус муҳбиримиз А. Абдуллоевнинг Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор Н. МАМАИДОВдан ана шулар ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Кейинги йилларда, дейди Наби Мамаидович, — жаҳоннинг ҳамма мамлакатларида қон-томир системаси фаолиятининг бузилиши оқибатида бош мия хасталиги кўпайиб бораётган. Умуман, асаб касалликлари кўпайган. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига қараганда ер саясасида яшовчи ҳар 4—5 кишидан бири асаб дарди ёхуд ўзи бу кўринишдаги руҳий касалликка чалинган. Аср хасталиги деб аталаётган мазкур касаллиқнинг кўпайиш сабабларини шаҳарларнинг тез қаъриёганлиги, тўғулари, жувушга келиши, фан-техника тараққиёти натижасида ишлаб чиқариш ва турмушда жисмоний меҳнатнинг камайиб кетаётганлигидан қидириш лозим.

Бу олимлар кишиларда қон босими, паритионотирлик, қон қўюлиши, қонда оқсил-ёғ моддаларининг ортиши, асабллик, қон-томир ва бошқа касалликлар оғти пайдо бўлишига олиб келади. Бош мия томирлари касаллиги келиб чиқишида текни ва илмийнинг ҳам «хисса»си оз эмас. Қайд этилган хасталиклар ва зарари оламлар бош мия инфаркти содир бўлиши ва унинг «ёпарилши»да асосий сабабларнинг бири бош мия томирлари касаллиги. Ўзбекистонда ҳам тиббий ва ижтимоий муаммага айланмоқда. Айниқса, кейинги ўн йилликлар мобайнида мия томир касалликлари кескин ошиб кетди ва ў ўткир муаммо сифатида тезроқ ҳал этилишини талаб қилмоқда.

Мия инфаркти хавфли ногиронликка сабаб бўлувчи оғир касалликдир. Мияни озиқлантирувчи қон томирларнинг қисилиб-беркилиб қолиши оқибатида миянинг маълум қисмларига қон бериши тўхтайдиган ва шу жойлар қўнқизланади. Бундай ҳолларда олий нерв фаолияти бузилиш даражаси ва нечоғли оғирлиги бош миянинг зарарланган жойига қараб ҳар хил бўлади. Миянинг муйайн қисмлари, яъни ҳаракат маркази, қонсизланда фалажликка — оёқ-қўл ва гавданинг мадорсизланишига ёки ҳаракати бутунлай йўқолишига сабаб бўлади; иккинчи бир жойи яъни мия қонсизланда, ҳаракат мувозанати бузилади. Хулоса қилиб айтганда, мия марказ-

БОШИМ ҚОНЧҲЯПТИ,
ЎТИБ КЕТАР ДЕМАНГ...

ТОШКЕНТ ШИФОКОР ОЛИМЛАРИ МИЯ ИНФАРКТИНИНГ ОЛДИНИ
ОЛИШ ИЗЛИДА МУВАФФАҚИЯТЛИ ИЗЛАНМОҚДАЛАР
— ИВН СИНО МАДАДИ

лари зарарланишга қараб маълум бир ҳолатда бемор гапиролмай қолади. Бошқасида эшитиш, кўриш, хотира ёки ақлий имкониятларини йўқотиши мумкин.

Натижада соғлом, ўз вазифасини бажариб, ўйнаб-қўлиб юрган шахс кўпгина ёмон хабар, оғир мусибат, асаб тушқинлиги, қўнғисиз вазият таъсирини бирдангина тийида қолди, гапга тушумайди, қўл ва оёқлари бир томондан фалажланиб ёки ҳушидан кетди. Бу оғир дардга илгари 60—70 ёшли кишилар нисбатан кўпроқ дуч келардилар. Кейинги пайтда мия инфаркти 30—40 ёшлиларда ҳам, баъзан 30 га етмаганларда ҳам рўй бермоқда. Айниқса, бу фожея ичкиликка ружу қўйган шахсларга тезроқ ёпишади. Қ. деган бемор 22 ёшидан бошлаб ичкиликни суниётетмоқда қила бошлади. Тўрт йилдан сўнг ичкилик оқибатидан чап қўли ва оёғи ишламай қўйди. Сўнгги икки йил давомида ўтказилган даволаш унинг ҳаракатини қисман тиклади, бироқ ҳаракат қийинлашгани тўғрисида иккинчи гуруҳ ногирони бўлиб қолди.

1-Тошкент табобат олийгоҳи асаб касалликлари кафедрасида ва клиникасида сўнгги 20—30 йил ичида илмий изланишлари мия инфаркти муаммоларига бағишланмоқда. Олимлар олдида икки йўл турарди: содир бўлган оғир мия инсультини даволаш йўлида изланавериш керакми ёки илмий кўчаларни хасталиқнинг олдини олишга йўналиштириш зарурми? Қўп йиллик илмий тажрибамиздан келиб чиқиб, амалдаги

давлат усулларини олдингидек мия инсультини етилиб, асорати кўринганда сўнг қўлламасдан, балки анча эрта-қоқроқ — касаллиқнинг дастлабки белгилари рўй бергандаёқ давоини бошлаш зарур, деган хулосага келиди. Яқин пайтларга қадар табиб ва олимлар мия инфаркти тўсатдан содир бўлади, унинг пайдо бўлишини олдиндан билиб бўлмайди, деган фикрда эдилар.

лиқнинг ана шу даврида бош мия қон томирларида бузилиш жараёнининг янада авж олиб кетишини тўхтатишга қаратилган зарур тадбирлар яқин самара беради.

Касаллик қақирувчи белгилари бемор шикоятларида билиб олиш мумкин. Бемор ўз ҳолатига вақтида эътибор бериб, бу ҳақда врачга аниқ сўзлаб берса, ёрдамни ўз вақтида олади. Хасталиқнинг ў ёки бу шарафини

бир неча кун мобайнида даволашлар натижасида тезда тузалтиш аломатлари рўй беради: йўқотилган ҳаракат тезда тикланади бошлайди, ўзгарган олий асаб фаолияти ҳам тикланади. Мия инфарк-тининг бу оғир даракчан «кичик инсульт» давридан кейин профилактика даволаш усуллари ўтказиш жуда ҳам зарур.

Касаллик қақирувчи туртинчи гуруҳ белги энг оғир асорат беради. Бир неча марта рўй берган мия қон айланиш ўтиб кетуви бузилиши ва кичик инсультларнинг оқибатидир. Бунда хотира сустлашади, кайфият ланж, арзимаган сабабларга кўра кўз ёш қилиш, фикр тарқоқлиги ва диққат-эътибор парокандилиги, бошнинг ўқтин-ўқтин оғриши, бош айланиши, юрганда мувозанат бузилиши каби ҳолатлар содир бўлади. Бу ҳолатларнинг вақтида аниқлаб, мақсадга мувофиқ давоини тезроқ бошлаш мумкин аҳамиятга эга. Врач ҳам, беморнинг ўзи ҳам айтиб ўтилган белгиларни келтириб чиқарувчи сабабларга жиддий эътибор қилишлари зарур. Бу белгилар қон босими касаллигини, мия қон томирчаларининг айлани-ниши, бош мия томирларининг атеросклеротик ўзгари-ниш тўғрисида пайдо бўли-ши мумкин. Мия хасталиги-га сурункасига ичимлик суи-истеъмол қилиш ҳам асосий сабаб бўла олади. Даволаш тадбирлари аввало ана шу сабаблар омилларини бартараф этишга йўналиштирилмоқ зарур. Шу тариқа энг оғир хавфли саналган мия касал-лигини енгиш мумкин.

Утказган илмий тадқиқотларимиз натижалари ва жаҳон тиббиёт илмий ада-биятлари маълумотларини ўрганиш бизга мия инфарктига олиб келувчи қатор ҳо-латларни аниқлаш имконини берди. Бу ҳолатларни мия инсультини қақирувчи да-ракчи белгилар деб ҳисоб-лаш мумкин. Беморини замо-навий мураккаб асбоблар ва биохимия таҳлилин қўллан-ган ҳолда чуқур ўрганиб, марказий асаб системасини ва қон томирлар фаолияти-нинг билан-бирлигини, но-из бузилишини пайқаса бў-лади. Бемор ўзини мушкул соғлом деб ҳисоблаб юраве-риши мумкин. Лекин унинг организмиде модда алма-шувининг ўзгариши, қонин-инг биохимия тарки-би, қонидеги ёғ мод-даларининг пайдо бўли-ши мия инсультини анча ол-дин рўй берган бўлади. Ка-саллиқнинг шу палласида ин-фарктнинг олдини оладиган тадбирлар ишлаб чиқиш, мия инсультининг асос, балки унинг бошланғич, даракчи белгиларини бартараф эти-шга қўмаклашади.

Одамларда оғир мия инсультини даракчи белгилар деб ҳисоблаш мумкин бўлган ка-мида туртта ҳолат аниқлан-ди: 1) мия қон айланиши етчимаслигининг бошлан-ғич кўринишлари; 2) мия қон айланиши бу-зилишининг ўтиб кетуви ва транзитир шиемчи ҳужумла-ри; 3) ўткир мия инсульт-лари ва 4) дисциркулятор энцефалопатия.

Мия қон томир хасталиги-нинг айна шу босқичларидан сўнг катта мия фалокати со-дир бўлиши мумкин. Касал-лиқнинг айна шу даврида да-волашлар натижасида тезда ту-залтиш аломатлари рўй бе-ради: йўқотилган ҳаракат тезда тикланади бошлайди, ўз-гарган олий асаб фаолияти ҳам тикланади. Мия инфарк-тининг бу оғир даракчан «ки-чик инсульт» давридан кейин профилактика даволаш усу-ллари ўтказиш жуда ҳам за-рур.

Тадиқотлар чоғида биз касаллиқнинг бошланғич бе-лгиларидан муйайн бирини бошдан кечирган 336 бемор-ни даволадик. Ўтган етти йил ичида беморларнинг барчаси мия инсультини кўтиди. Лекин амбулатория шаро-итида биз яратган усулда му-назам даво олган ана шу-нча беморларнинг 40 фоиз-идан ортиқроғи оғир мия инсультига дучор бўлишди.

Бу фақат мия инфарк-тининг олдиндан бартараф қили-ш борасидаги тадбирларни бир ёки бир неча даволаш му-волажалаш муассасаси-да ишлаб чиқиш билан че-кланиб қолмасдан, мазкур тақрибдан бутун жумҳурия-дан кенг ёниш заруратини та-қозо этмоқда. Бу мақсадлар-га етишиш учун 20 миллион-ли жумҳуриятимизда Укра-ина, Белоруссия, Грузия, Туркменистондаги ўхшаш неврология институтини ка-би марказ ташкил этилмоқи ло-зим. Ушбу вазифа кенг ми-қёли илмий ташкилотчилик, асаб касалликлари даво-лаш марказлари тузиш, жу-мҳурият даволаш муассаса-ларини хасталиқни бошла-ниш вақтидаёқ аниқлаб, да-волаш оладиган замонавий тиббий ускуналар билан та-ъминлашни талаб қилади.

Реклама ва эълонлар

АКАДЕМИК И. П. ПАВЛОВ НОМИДАГИ
ХАЛҚЛАР ДУСТЛИГИ ОРДЕНИ
САМАРҚАНД ДАВЛАТ ТИББИЁТ ИНСТИТУТИ
ПЕДИАТРИЯ ФАКУЛЬТЕТИНИНГ
КУНДУЗГИ ТАЙЕРЛОВ БЎЛИМИГА
1990—1991 ўқув йили учун

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига халқ ҳўжалигининг барча тармоқ-ларида ишлайдиган, камиди икки йиллик меҳнат фаоли-ятига эга бўлган, ўзлари ишлайдиган корхона, ташкилот, муассасанинг йўлнамаси билан келган илгор ишчилар ва колхозчилар, СССР курулти қўчалари сафларидан за-ҳирата бўлган ва ҳарбий қисмининг йўлнамаси билан келган ҳарбий хизматчилар қабул қилинади.

Тайёрлов бўлимига шунингдек, камиди икки йиллик меҳнат фаолиятига эга бўлган санитарлар ва кичик тиб-биёт ҳамширалари, тиббиёт билим юртини битиргандан сўнг камиди уч йиллик иш стажига эга бўлган ҳамшира ва фельдшерлар ҳам қабул қилинади.

Кундузги ўрта мактабни 1989 йилда битирган ва бир йиллик меҳнат фаолиятига эга бўлган шахслар тайёрлов бўлимига қабул қилинмайди.

Тайёрлов бўлимига ўқишга юборилган шахслар қуйи-даги ҳўжатларни тақдим этишлари шарт: институт рек-тори номита арза, иш қарорининг тартиб рақами ва бе-рилган мўддатга кўрсатилган, ягона намунадаги қўлла-ма (1-намуна). Йўлнамалар унинг берилган мўддати ва қайд этилган тартиб рақами кўрсатилиши шарт. Йўлла-мага корхона раҳбари, комсомол (партия) ташкилотининг қотиби ва касаб уюшмаси комитетининг раиси имзо че-киши шарт. Тайёрлов бўлимига кирувчилар, шунингдек, ишлаб чиқариш тасфисномаси, меҳнат дафтарасидан корхона раҳбарининг имзоси билан тасдиқланган кўчи-ри ма, соғлиғи тўғрисида фотосурат ёшштирилган ва тиб-бий муассаса муҳри билан тасдиқланган тиббий шаҳодат-нома, 3х4 см. ҳажмидаги, 8 та фотосурат.

Ҳўжатлар 10 ноябргача қабул қилинади.

10 ноябрдан 20 ноябргача кимё ва биологиядан ўрта мактаб дасури ҳажмида суҳбат ўтказилади.

Тайёрлов бўлими тингловчилари қабул қилиш суҳба-ти натижалари асосида, ўқишга кирувчининг меҳнат фаоли-яти, ижтимоий фаолияти, ҳамада шахсий фазилатлари ҳи-соба олган ҳолда институт ректорининг буйруғи билан 20 ноябрдан ўтказилади.

Маишулотлар 21 ноябрдан бошланади. Тайёрлов бўли-мида ўқиш мўддати — 8 ой.

Манзилтоҳимиз: Самарқанд вилояти, Курчатов кўчаси, 110-уй, Самарқанд Давлат Тиббиёт институтининг тайёр-лов бўлими.

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ
ХўЖАЛИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИШ
МУХАНДИСЛАРИ ИНСТИТУТИ
(ТИИМСХ)
ва «ЎЗАГРОПРОМРЕМОНТ» ЖУМХУРИЯТ
ИЛМИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ
1-ЧИҚАРИЛИШНИНГ 35 ЙИЛИГИ
МУНОСАБАТИ БИЛАН

ТИИМСХнинг махсус факультетини 1960—1965 йилларда битирган Ўрта Осиё ва Қозоғистон жумҳурия-лари ветеран-механизаторларининг

УЧРАШУВИНИ ТАШКИЛ ҚИЛАДИ

Ветеран-механизаторларнинг учрашувини 1990 йил 14—18 ноябр кўнлари қуйидаги манзилда ўтказиш мўл-жалланмоқда: 700081, Тошкент шаҳри, Фарҳод кўчаси, 52-уй. «Ўзагропромремонт» жумҳурият ишлаб чиқариш би-рлашмаси.

14 ноябрга етиб келиш лозим.

Ташкилий комиссия учрашувда қатнашмоқчи бўлган-лардан ҳат, телеграмма ёки телефон орқали ўз қарорини ҳамада ўзи ҳақидаги қисқача маълумотларини билдири-ни ш сўрайди ва уларни учрашувга тақлиф қилади.

Маълумотлар олиш учун телефонлар: 77-66-45, 77-65-51, 35-30-08.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА
ЖОЙЛАШТИРИШ, ҚАЙТА ЎҚИТИШ ВА
КАСБГА ЙўНАЛТИРИШ МАРКАЗИ
«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»нинг
«СТРОЙМЕХАНИЗАЦИЯ» ТРЕСТИГА

ИШГА
ТАКЛИФ
ҚИЛАДИ

бош ҳисобчи, етакчи муҳандислар (энергетик ва меҳнат бўйича), мутахассислар бўлими Номири, режалаштириш бўйича иқтисодчи, участка устаси, ишчи, қурувчи, қурувчи кран машинистлари; автокран, экскаватор, бульдозер машинистлари; «Е» тоифасидаги автомобиль ҳайдовчилари, электр чиланчлар, чиланчар-гузатувчилар, электр уску-наларини таъмирлаш ва уларга хизмат кўрсатиш бўлимида электр монтажчилар, электр монтерлар, ёқилги апарату-раси чиланчлар, токарлар, фрезерчилар, темширчи, қотиб-машиниста, машиниста, техника хавфсизлиги бўйича муҳандис ҳисобчи, ўзбек тили ўқитувчиси (тажрибдор).

Киров ноҳия ишга жойлаштириш бўлимига мурожаат қилишни (Энгельс кўчаси, 48-уй).

ТОШКЕНТ
АВТОМОБИЛЬ
ИЗЛАРИ
ИНСТИТУТИ
кафедралар бўйича
профессор-ўқитувчилар
таркибидеги
буш лавозимларга
ТАНЛОВ
ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Мудирлар: автомобиль транспортда бухгалтерия ҳисоби, сисейн тарих, авто-сервис ва ресурсларни сақ-лаш;

доцентлар: автомобиллар-ни техникавий ишлатиш (1,5), материаллар қаршилиги, жис-моний тарбия, транспортда иқтисодни бошқаришнинг ҳў-жали механизми, иқтисодий техникаси ва муҳандислик экологияси, йўл қуриш те-хнологияси ва уни ишлатиш;

катта ўқитувчилар: метал-лар технологияси, олий ма-тематика (2), автоматика асослари ва ишлаб чиқариш жараёналарини автоматла-штириш, меҳнат муҳофазаси, автомобилларини ишлаб чи-қариш ва таъмирлаш;

ассистентлар: маданият, этика ва эстетика.

ТАНЛОВ МУДДАТИ — 25 ОКТЯБРГАЧА.

Қуйидаги манзилда му-рожаат қилиниси: Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 20-уй.

Шарифа
МИРЗАМОНОВНИНГ

вафот этганлигини чуқур қай-гу билан билдириб, марҳум-нинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент туқимачилиги ва енгил саноат институтини раҳ-барияти ва ижмоят ташкил-лари физика кафедраси до-цент Т. Мирзажоновга рафи-қаси

«Пичоқ суякка етди!» — де-ди Арслон қандайдир газав ва нафрат билан муштини қисиб. — Ҳў, йигит! Диваннинг бўлса кет бу хонадондан! Кет-а!», Арслонни ҳеч ким кет дема-ганди. «Бизнинг қизим қўлиб-ди, ҳаммадан хўрлик ёмон-деган мақолини адиға олди-ю, тўтоқиб кетди. Қонин тоқини дорамдек навж урди. Узини бо-солмай, телба келатганда ў қа-дан-бу ёққа юра бошлади. «Шундай бўлишини сезардим, устам тушмагун қўлини тўс-ди-я!» деб пичирлади Ар-слоннинг лаблари. Ҳа чиндан ҳам уст: «Ўғлим, шомшома-шар бўлма, ёлғиз қиз — эрка қиз бўлади. Эрга теккаб, қуй-либ қолади. Ота-онанин кўр-япсан-ку, дуруст одамлар», де-ган эди.

Бу нахшда бир бўлган бўл-са, Офтобхоннинг эрта-ю, кеч парсоналиги Арслонни мойил қилиб қўйган эди. Бунинг уст-ига Арслонга эшиттириб она-сига: «Тегсам Арслонга тег-саман, йўқса ёлғиз ўтаман», де-йиш йигитни эритган эди.

Ана шундай деган қизнинг қўпчилиги ичида «Маданиятсиз-лик қилмай жим ўтиринг, қиш-лоқ!» дейиш Арслоннинг жо-нон-дандан ўтиб кетди. Ле-кин бу бир эмасди. Шу боис-дан Арслон «йигитнинг уял-гани — ўлгани» дегандек пе-шини қоқиб, ёзги кийимларини ҳам олмай қичиб кетди. Залда ўтирган меҳмонларнинг бирон-таси сўзламай қолди.

Йигит қорраҳага шаҳдам қадам ташлаб, ерга боққан-да тез юриб борди-ю, қаёққа кетарини билмай ўйчан туриб қолди. Худди шу ҳол қишло-қидан, кекса ота-онаси ҳўз-ридан қочиб келганида ҳам юз берган эди. Кекса ота-онаси Арслон билан биринчи сиф-дан ўқинишга бирга ўқиган Санамойини қовуштирмоқчи бўлганида ўртада қачиртиканак пайдо бўлди. Нима бўлди-ю, қизнинг отаси боролдан қай-таётганида ўз «Волгасида» уйига келтириб қўйган Норқў-зи исмли йигитни меҳмон қи-лади. Шу учрашув сабаб бола-ча йигит Санамойини ёқтириб қолди. Хушрўй Санамойи уни гўё сеҳрлаб қўйди. Норқўзи бу хонадонга серваткони бўлиб қолди, соғва-солом ташиб, ота-онасининг қўлини олишга бош-лади. Ҳадемай райматлубот уюшмаси бошлиғи бўлиш и-отасини бошлаб келди-да, қиз бошини бойлаб кетди. Бунинг зийнати қиз қўйиб-ёниб Ар-слонга маълум қилди. Арслон дарров совчи юборди. Қизнинг ота-онаси маззаб қилгандек, «Шўрликлар, кеч қолдиларинг» деб қайтариб юборди.

Арслон нима қиларини, бо-

шини қаёққа уварини бил-олмай қолди. Санамой бўлса қон-ингадди. Арслон уни олиб қоч-моқчи бўлди. Бунинг пайғам-ни қизнинг отаси тўғини тезлати-шга, қизни уйдан чиқармаслик-ка аҳд қилди. Арслоннинг ре-жасини зийнган бойвачча йи-гит бўлса Арслон уйига да-хлатиш хат ташлади. «Ҳў, Ҳа-кимбувай! Қўзғитгани очинг! Агар телба ўлгингиз бундан бўён Санамой номини тилга ол-ар экан, ажиздан беш кун ол-дин ер тишлади, уйингиз э-са бир кечада қулга айлана-ди...».

Екубжон ШУКУРОВ.

ДИЛИНГИЗНИ
ОЎҚИТИЛДИМИ?
— Хикоя

Бу хатни ўқиган ота ваҳима-да қолди. Она эса ўз ёнига ўзи қоврилди. Арслон Афгон элида бедарак йўқолганда ку-йиб-ёниб бўлса, энди «Бау-лар қўлида ҳалок бўладими!» деб ўртанди. Ота жарикан хат-ни Арслонга кўрсатиш зарур-лигини айтса, она фарёд че-киб яшириш кераклиги ҳақи-да ялғизиб-ёлғизди.

— Касални яширсанг иси-маси ошқор қилади, хотин! — деди ота титраб-қақшаб. — Эртага уйимиз куйиб, ўғлимиз ҳалок бўлмасми! Сўнг нима қила оламиз, нима!»

Эр-хотиннинг бошлари қотди. Уларни ошқор-машқор му-ҳаббатининг ҳалок бўлаётгани эмас, уларнинг куйиш-қуй-маслиги ташвишга соларди. Эр-хотиннинг хатини кўтариб тегишли ташкилотларга му-рожаат қилиш ҳақида асло ўй-лашмасди. Шу боисдан ота ўғлини юпатиш, унинг боқира, мўқаддас севгисини асраш ўр-нинга ярасига туза сепа бошла-ди: «Болаларим, қиз номига ўй тушган бўлса, омондонга ўй бўлса ҳам кеч! Бизни десанг, ҳар ёлғиз ўтсан ҳам кеч!» де-ди бўладими. Севилил отадан бу гапни эшитган Арслон тош қотиб қолди. Унинг тили ту-тилдиги, юраги эзилди. Тун бўйи тиканакча думаланди. Тонг ги-риш-шарсанда ўрнидан туриб бош олиб кетди.

Ушанда ҳозирги аҳволга тушганди. Бахтига бир дурд-гор билан учрашиб қолди-ю,

тирикчилиги ўта бошлади. Дан-гиллама участка битган, оппоқ, гўзал қиз Офтобхон Арслонга насиб қилганди. Арслон учун бахт дастлабига гўё омондан тушгандек эди. Серсавлат, мўйини йигитни таллагани учун Офтобхон ҳам гўё бахтир эди. Ҳатто, зифат, тўйларда «Кўринглар!» Менинг қандай берадас, ёқимтой ёрим бор!» дегандек кириб юрарди. Ҳаётлари нироқ, тотулиқда ўтарди. Арслон унинг ҳоҳиш-ни ҳеч қачон қайтармай ма-лиқалардек эъзозлаб юрарди. Шунинг учун уларга йигит-

тирикчилиги ўта бошлади. Дан-гиллама участка битган, оппоқ, гўзал қиз Офтобхон Арслонга насиб қилганди. Арслон учун бахт дастлабига гўё омондан тушгандек эди. Серсавлат, мўйини йигитни таллагани учун Офтобхон ҳам гўё бахтир эди. Ҳатто, зифат, тўйларда «Кўринглар!» Менинг қандай берадас, ёқимтой ёрим бор!» дегандек кириб юрарди. Ҳаётлари нироқ, тотулиқда ўтарди. Арслон унинг ҳоҳиш-ни ҳеч қачон қайтармай ма-лиқалардек эъзозлаб юрарди. Шунинг учун уларга йигит-

қизларининг эмас, катта-ларнинг ҳам хаваслари келар-ди. Офтобхон одамларнинг «Қандайин бир-бирларига мо-нанд келин-қувлар-а!» де-ганларини эшитиб қувонарди. Мана энди қўйламай гапирган, оғирмай ўладини дегандек, ҳам-маинг хавасини келтирган му-ҳаббат қасри биргина аччиқ ибора тўғрисида ваёрон бўлди-қолди. Синов йилларидан ша-раф билан ўтаётган она — севги биноси эзилганда ва-йрон бўлган бинодек ҳалокатга йўлқиди. Кекагина гул-гул ёниб юрган Офтобхон у ёқда қон-ингаси, пахлашон йигит Ар-слон бу ёқда сарсон-саргар-дон...

Арслон ота-онасини кўриш учун вокзалга чиқиб борди. Кузатувчилар залига кирди. Кирдию, бир аёл қизининг но-ласини эшитди: «Менга қаранг, қанақа одамси ўзи! Укам тен-ги йигит экансиз, шилқимлик қилмас-а!» Уялмайсизми-я! Агар тинч қўймасангиз, ҳозир милиция чақираман!»